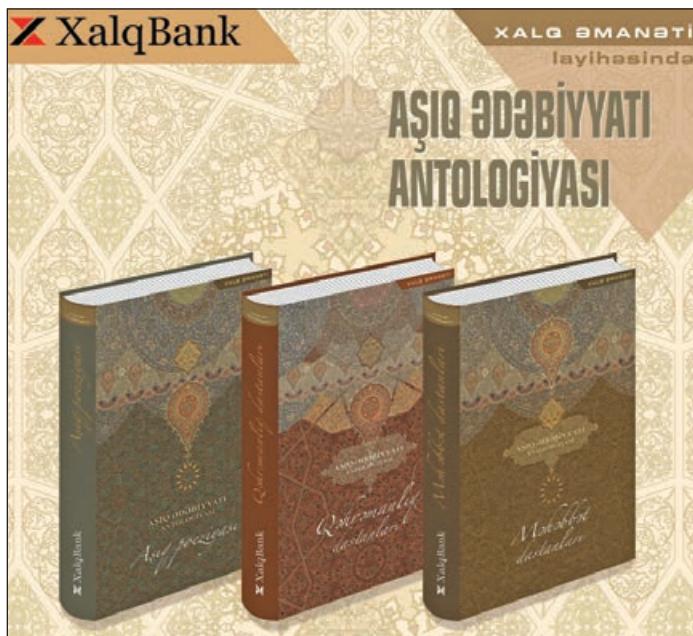

“Xalq Əmanəti” layihəsinin növbəti nəşri

"Xalq Əmanəti" layihəsi çərçivəsində ASC Xalq Bankı "Aşiq ədəbiyyatı antologiyası" toplusunu nəşr edib. Azərbaycan xalqının mədəni irsinin sütunlarından biri olan aşiq yaradıcılığı incilərinin toplandığı üçcildlik aşiq poeziyası, qəhrəmanlıq və məhəbbət dastanlarını əhatə edir. "Xalq Əmanəti" layihəsinin on altıncı nəşri - "Aşiq ədəbiyyatı antologiyası" nüfuzlu alimlərdən ibarət işçi qrupunun uzunmüddətli tədqiqat işinin nəticəsidir. Nəşr üç tematik cilddən ("Aşiq poeziyası", "Qəhrəmanlıq dastanları", "Məhəbbət dastanları") ibarətdir və aşiq ədəbiyyatının en qiymətli nümunələrindən tərtib olunub. Topluda həm də müəllifi məlum olmayan əsrlər, geniş arxaik və əcnəbi sözlər lügəti öz aksini tanıb

“Aşiq haqqı aşığıdır”, “aşiq el anasıdır”, “aşığa zaval yoxdur”, “aşığın dilinə yasaq yoxdur”, “aşığın sözü haqqı sözüdür”, “aşiq gördüğünü çağırar” kimi daşlaşmış el kəlamlarından aşığın cəmiyyətdə, eloba arasında nə qədər böyük tarixi status, mötəbər mövqə daşıdığı aydın görünməkdədir. Əlbettə, belə yüksək ehtiramın çeşidli səbəbləri var. Burada xalqın tarixi-mədəni yaddasını qoruyub daşımaqdan tutmuş, zəngin həyat təcrübəsinən gələn müdrik kəlamlarla, hikmetamız ustad-namələrlə çəvrədəkilərin mənəvi tələbatını ödəmək, lirik-aşiqanə qoşma-gərəylilərlə gözəllik və məhəbbət zövqü aşılımaq kimi coxsayılı amillərə asas rol oynamışdır.

Aşiq xalqın ruhunu, mənəvi varlığını dərindən bildiyi və məhz xalqın ürəyindən keçənləri dilə gətirdiyi üçün xalq onu yüksək qiymətləndirir. Aşiq elin psixologiyasını, əxlaq qanunlarını, yüzüllərin sınağından keçmiş mənəvi dəyərlərini, həyat təcrübəsin-dən doğan müdrik düşüncə-lərini özünün düzüb-qoşduğu seirlərdə elə bir ölçü-biciylə,

poetik mizan içerisinde təqdim etmişdir ki, xalq həmin sözləri ustad kəlami, ustad sözü - ustadnamə sayarəq dilinin azbarına çevirmişdir.

Yüziller boyunca xalqın həyat tərzinin, duyum və düşüncə biçiminin əsas axarını bahadırlıq, cəngaverlik təşkil etdiyindən etnik-mənəvi sistemin güzgüsü olan folklorda, o cümlədən də dastançılıq ənənəsində qəhrəmanlıq motivinin geniş və qabarıq yer alması təbii-tarixi zərurətdən irəli gəlmişdir. Alplıq - bahadırlıq təbliğ-tərənnüm edən neheng oğuzname silsiləsindən (mərkəzdə "Kitabi-Dədə Qorqud" boyları olmaqla) "Ko-roğlu" eposuna, qaçaq dastanlarınıñacan öz aparıcı mövqeyini qoruyub saxlayan qəhrəmanlıq motivi qədim türk-oğuz cəmiyyətindəki yaşamaq, mövcud olmaq təsəvvürünün sonrakı tarixi dövrlərə etnik-ırsı daşıyıcısi funksiyasını yerine yetirmişdir. Dastan təfəkkür istismasız olaraq bahadırlıq düşüncəsinin obrazlaşdırılmasına yönəldiyindən həmin mərhələyə məxsus epik ənənənin özəyində qəhrəmanlıq motivi və bu motivin ifadəsi olan cesid-

İl qəhrəmanlıq süjetləri durur. Sonrakı tarixi dövrlərdə epik düşüncədə lirik təməyül də müəyyən yer tutmağa başlayır, bu zaman məhəbbətlə qəhrəmanlıq hüdüdlərində dayanan, bir növ hər iki motivin qovuşduğunu əks etdirən dastanlar ortaya çıxır. Epik ənənədə lirik təməyülün güclənməsi sərf məhəbbət motivinə bağlı dastanların meydana gəlməsi ilə də nəticələnir. Orta çağ aşiq ədəbiyyatı məhəbbətin gerçik və simvolik - felsefi-ürfani anamlarını qovuşğa getirərək özünəməxsus sənət keyfiyyətlərinə malik məhəbbət dastanları ortaya çıxardı. Məhəbbət dastanları spesifik süjet və kompozisiya tərkibinə malik olan orijinal epik folklor örnekleridir.

Aşiq poeziyamızın, eləcə də dastanlarımızın diqqət çəkən bir özəlliyi də saz-söz yaddaşında vətən coğrafiyasının, tarixi mahal və yurdalarımızın, müqəddəs, ulu torpaqlarımızın six-six yer almışdır. Dastan qəhrəmanları Təbrizdən, İrvəndən, Dərbənddən, Gəncədən, Qarabağdan, Qaradağdan, Naxçıvandən, Tiflis-Borçalıdan, Cildir-Ağbabadan, Göy-

çədən, Şirvandan, Muğandan,
Urmiyadan, Zəncandan,
Qarsdan, Səlmasdan,
Mərənddən, Marağadan hə-
rəkətlənib yaxın-uzaq əlleri
dolaşırlar. Yüzilliklərdən da-
şınıb gələn aşiq poeziyası
Azərbaycanın tarixi coğrafi-
yasını, vətən xəritəsini doğ-
ru-dürüst eks etdirən ən mö-
təber qaynaqdır. Bu mənada
aşiq poeziyasının tarixi mən-
zərəsində həm də Azərbay-
canımızın birliyi, bütövlüyü,
ayırılmazlığı qərarlaşdır.

“Xalq Əmanəti” layihəsi ASC “Xalq” Bankı tərəfindən 2010-cu ildən etibarən həyata keçirilir. Layihə xalqımızın mədəni irsinin qorunub gələcək nəsillərə ötürülməsi, mənəvi dəyərlərimizin dünyaya tanıtılması məqsədini daşıyır. Layihə çərçivəsində nəşr olunan kitablar üç dildə - azərbaycan, ingilis, rus dilində çap olunur. Nəşrlər ölkənin ali və orta təhsil müəssisələrinə, uşaq evləri və kitabxanalara, müxtəlif fondlara, dövlət müəssisələrinə, xarici ölkələrin Azərbaycanda və Azərbaycanın xaricdə fəaliyyət göstərən səfirlik və konsslulluqlarına, dünyadan böyük muzeylərinə, kitabxanalarına, eləcə də sənətsevrlərə hədiyyə olunur. Ötən zaman ərzində xalq rəssamları Böyükəğa Mirzəzadə, Maral Rəhmanzadə, Səttar Bəhlulzadə, Xalidə Səfərova, Mikayıllı Abdullaev eləcə də Mahmud Tağıyev, Vəcihə Səmədova, Kamal Əhməd, Fazıl Əliyev, Rza Məmmədov, Gennadi Brijatyuk, Qorxmaz Süceddinovun, şəhid-heykəltəraş Samir Kaçayevin əsərlərindən ibarət sərgilər təşkil olunmuş və bədii albomlar nəşr edilmişdir. Xalq şairleri Məmməd Araz, Hüseyin Arif, Xəlil Rza Ulutürk və unudulmaz Mikayıllı Müşfiqin seçilmiş əsərləri, görkəmli alim-numizmat, professor Əli Rəcəblinin “Azərbaycan sikkələri” kitabı işıq üzü çərçivədər.